

«En català, llegim i parlem». Iniciació a la lectura i la conversa en català

Plans
i Dinamització

Els tallers, que van començar com a prova pilot a Sant Adrià de Besòs a partir del projecte «Llegir en català és fàcil, t'hi apuntes?» (un projecte presentat per Òmnium Cultural del Barcelonès Nord), es van iniciar a Badalona, a més de Sant Adrià de Besòs, a la Biblioteca Xavier Soto de Llefià i a la Biblioteca de Sant Roc. Aquests són barris majoritàriament no catalanoparlants i amb un increment constant de població novinguda (29,7 % al barri de Sant Roc i Artigues i 20,0 % als barris de La Salut i Llefià). Interessava treballar en aquests barris per la seva situació sociolingüística, per incidir en els hàbits de lectura de la població no catalanoparlant, per incrementar-hi l'ús de la llengua catalana, per apropar les persones novingudes a la llengua catalana i per fomentar la interrelació entre aquestes persones i les persones que fa anys que viuen al territori en un espai que els pot ser familiar com és la biblioteca.

L'objectiu de l'activitat és fomentar l'ús social del català de manera lúdica a partir de la lectura de llibres. Els objectius específics són:

- Millorar l'expressió oral i la comprensió oral i escrita del català.
- Fomentar la lectura de llibres en català.
- Incrementar el públic potencial de les biblioteques.
- Donar a conèixer els serveis del Centre de Normalització Lingüística (CNL) de Badalona i Sant Adrià.
- Enfortir els vincles d'interrelació entre totes les entitats col·laboradores per tal de promoure futures col·laboracions.

Els destinataris són la població en general i, específicament:

- Persones novingudes que vulguin millorar la seva competència oral en català.
- Persones que desitgen adquirir l'hàbit de llegir en català o volen participar en les converses en català.
- Aprenents de català de cursos reglats de català que poden fer servir els tallers com a reforç.
- Usuaris de les biblioteques i nous usuaris potencials.

Institucions i entitats implicades i les seves funcions

Les entitats i institucions impulsores del projecte a Badalona són el Servei de Promoció Cultural (Unitat de Biblioteques) de l'Ajuntament de Badalona, l'Òmnium Cultural del Barcelonès Nord i el Centre de Normalització Lingüística (CNL) de Badalona i Sant Adrià.

Les funcions i tasques que fa cada institució estan delimitades i, concretament, els compromisos que es van pactar van ser els següents.

Les funcions del Servei de Promoció Cultural (Unitat de Biblioteques) de l'Ajuntament de Badalona són les següents:

- Adquisició de llibres i dotació a les biblioteques.
- Publicació dels tallers a l'agenda d'activitats.
- Cessió d'espais: Biblioteca de Sant Roc, Biblioteca Xavier Soto de Llefià, Biblioteca de Lloreda i qualsevol altra biblioteca de Badalona que s'hi vulgui incorporar.
- Finançament d'un espectacle com a acte d'inici i/o cloenda dels tallers.

Des de les biblioteques participants en el programa també es fan les activitats següents:

- Informació i difusió dels tallers entre els usuaris.
- Inscripcions als tallers de lectura i conversa.
- Cessió en préstec dels llibres als participants.
- Realització de les còpies dels exercicis de comprensió lectora, i d'altre material necessari, per a les persones voluntàries i els participants.
- Suport als voluntaris i les voluntàries i als participants.

Les funcions de l'Òmnium Cultural del Barcelonès Nord (mitjançant la subvenció per a la promoció dels usos interpersonals de la llengua catalana) són les següents:

Autores

Laura Serradell Meler
CNL de Badalona i Sant Adrià
Carme Pérez Arnau
Òmnium Cultural del
Barcelonès Nord

L'article és un balanç de l'activitat «En català, llegim i parlem». S'hi llisten els objectius i les institucions implicades, es fa una crònica del funcionament dels tallers, s'aporten dades sobre els llibres treballats i s'exposen les diverses valoracions que se n'han fet.

- Adquisició de llibres i dotació a les biblioteques.
- Disseny del material de difusió (díptics, fullets i cartells).
- Publicació dels tallers al seu web.
- Dotació de voluntaris i voluntàries per moderar els tallers.
- Suport als voluntaris i voluntàries i als participants.

Les funcions del Centre de Normalització Lingüística (CNL) de Badalona i Sant Adrià són les següents:

- Difusió dels tallers entre l'alumnat i els aprenents del programa «Voluntariat per la llengua».
- Publicació dels tallers a la pàgina web del CNL de Badalona i Sant Adrià.
- Elaboració dels dossiers de comprensió lectora dels llibres de Lectura Fàcil que es distribueixen als tallers.
- Coordinació de les persones voluntàries amb orientacions lingüístiques i pedagògiques.
- Suport als voluntaris i voluntàries i als participants.
- Valoració dels tallers mitjançant unes enquestes per recollir les opinions dels voluntaris i voluntàries, participants i directores i directores de les biblioteques participants.

A més a més, per coordinar i fer el seguiment de les actuacions un representant de cada part i les persones que porten els grups es reuneixen dos o tres cops a l'any per establir els criteris de funcionament dels tallers i decidir els llibres que es llegiran, la temporalització dels tallers, els horaris i el calendari i qualsevol canvi o proposta d'activitat.

Funcionament dels tallers «En català, llegim i parlem»

Ja des de l'inici es va decidir que les trobades d'aquests tallers serien quinzenals, amb sessions d'una hora de durada. Els tallers estan conduïts per voluntaris de «Voluntariat per la llengua» que actuen com a moderadors.

Els llibres que s'han triat segueixen les directrius internacionals de l'Associació Lectura Fàcil (IFLA), ja que aquests llibres estan adaptats per a persones que tenen dificultats lectores i/o de comprensió i poden servir també per a persones que

s'inicien en l'aprenentatge de la llengua catalana, perquè tenen un vocabulari i una sintaxi adaptats, amb l'explicació al marge de les paraules més complicades. De fet, existeixen unes directrius internacionals que donen orientacions sobre els aspectes tant formals com de contingut per elaborar aquest tipus de material.

La metodologia del taller es deixa una mica al criteri del voluntari moderador del grup, però en general els participants llegeixen el capítol que toca i preparen les preguntes a casa, mentre que al taller es comenten els capítols llegits i es responen les preguntes del dossier, i s'inicien un debat i una conversa a partir de temes suggerits per la lectura del llibre. També es llegeix en veu alta per treballar aspectes fonètics de la llengua. Se sol fer un llibre cada dos mesos (és a dir, es dediquen aproximadament quatre sessions per llibre) i el comentari de les lectures s'acompanya amb uns dossiers de comprensió lectora elaborats pel CNL de Badalona i Sant Adrià.

Els llibres es poden treure en servei de préstec de la biblioteca, les inscripcions es formalitzen a les mateixes biblioteques i no hi ha requisits per inscriure-s'hi: els tallers són oberts a tothom, sense límit d'edat ni nivell. Ara bé, la majoria provenen d'algun curs del CNL i ho fan com una activitat complementària extracurricular. De fet, l'única cosa que es demana és que parlin una mica de català per poder-lo practicar i que els interessi la lectura.

En el moment de la inscripció es facilita a l'aprenent tot el material (llibres i dossiers de comprensió lectora) i així aquest pot assistir a les sessions sempre que vulgui, ja que l'assistència no és obligatòria. Els participants tenen un calendari de lectures per sessió, de manera que si algun dia no poden assistir-hi poden fer la lectura corresponent a casa i continuar a la propera sessió.

Pel que fa als dossiers de comprensió lectora que elabora el CNL de Badalona i Sant Adrià, els serveixen de guia per a la lectura i el debat. Hi ha preguntes tancades de comprensió lectora, preguntes sobre el vocabulari i d'altres d'expressió oral i obertes per poder iniciar els debats. Es va decidir fer aquests dossiers perquè encara que alguns llibres de Lectura Fàcil tenen al darrere algunes preguntes, va semblar que aquestes estaven molt enfocades per a l'alumnat de secundària i es va

pensar a fer preguntes més adequades per a un públic adult.

Els dossiers, els podeu trobar a la pàgina web:

<http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlbadalona/publicacions.html>

També s'han programat actes d'inici i/o cloenda dels tallers de lectura i conversa per cohesionar els grups, ja que estan distribuïts en diferents biblioteques. Com a cloenda dels tallers del període 2006-2007 es va programar l'espectacle *La pell*

ponents del grup. Per al curs 2007-2008 s'ha programat com a acte d'inici dels tallers de lectura i conversa l'espectacle musical *Deixeu parlar la terra*.

Llibres treballats i nombre de participants

Els llibres treballats i el nombre de persones que hi han participat del febrer al juny del 2006 han estat els següents:

Taula 1. Llibres treballats (febrer-juny)

	Biblioteca de Llefià Divendres 18 h	Biblioteca de Sant Roc Divendres 16 h	Totals
<i>Tristany i Isolda</i> , Editora Hermes, col·lecció Kalafat	12	10	22
<i>La mirada ferida</i> , col·lecció Llegim, número 2 LF (CCOO)	9	18	27
<i>El Dr. Jekyll i Mr. Hyde</i> , Biblioteca Hermes, col·lecció Kalafat	12		
Totals	33	28	49

del violí, amb poemes musicats de Miquel Martí i Pol a ritme de balades, rock, bolero, tango, rumba, etc. El caràcter fresc i dinàmic de l'acte va provocar que fins i

Els llibres treballats i el nombre de persones que hi han participat de l'octubre del 2006 al juny del 2007 han estat els següents:

Taula 2. Llibres treballats (octubre-juny)

	Biblioteca de Llefià Divendres 18 h	Biblioteca de Sant Roc Divendres 16 h	Biblioteca de Lloreda Dimecres 16 h	Totals
<i>Conte de Nadal</i> , Gestió i Promoció Editorial, col·lecció Vincle	13	12		23
<i>El fantasma de Canterville</i> , Gestió i Promoció Editorial, col·lecció Vincles		10		10
<i>Maurice o la cabana del pescador</i> , Ed. Castellnou, col·lecció Kalafat	17	8		25
<i>No estem mai sols: conèixer Miquel Martí i Pol</i> , Editorial Germania, col·lecció Llegim	13	8	5	26
<i>Històries poc corrents</i> , Eumo Editorial, Català Fàcil, 3	12			12
<i>Seda</i> , Edicions de la Magrana		8		8
<i>Tristany i Isolda</i> , Editora Hermes, col·lecció Kalafat			11	11
<i>La mirada ferida</i> , col·lecció Llegim, número 2 LF (CCOO)			8	8
<i>El Dr. Jekyll i Mr. Hyde</i> , Biblioteca Hermes, col·lecció Kalafat			8	8
Totals	55	44	32	134

tot els assistents acabessin cantant alguns dels poemes musicats animats pels com-

Se solen fer els mateixos llibres a les biblioteques de Llefià i de Sant Roc en

mesos diferents, de manera que s'intercanvien els llibres entre les dues biblioteques. Pel que fa a la Biblioteca de Lloreda, van començar amb els llibres que s'havien treballat del febrer al juny del 2006 a les biblioteques de Llefià i de Sant Roc.

D'acord amb els qüestionaris que els alumnes responen, els llibres que més han agradat fins ara han estat *La mirada ferida*, de Mireia Companys; *Tristany i Isolda*, edició de Pere Danès Carbonell; *No estem mai sols, conèixer Miquel Martí i Pol*, de la badalonina Carme Pérez, i *Històries poc corrents*, la versió adaptada de català fàcil de Pere Calders.

En el període 2006-2007 es va decidir introduir dos llibres que no seguien les directrius de Lectura Fàcil: *Històries poc corrents*, de Pere Calders (de català fàcil), i *Seda*, d'Alessandro Baricco. El fet de començar a introduir llibres que no són de Lectura Fàcil constata que aquells llibres els serveixen com a pont per iniciar-se en la lectura del llibre en català, ja que algunes voluntàries han manifestat que alguns lectors ja els demanen llibres més complexos o del mateix autor. Per exemple, llegir el llibre sobre Miquel Martí i Pol ha servit perquè alguns lectors s'interessessin per l'obra d'aquest poeta.

Procedència dels participants

Un altre aspecte que cal ressaltar dels tallers que s'han portat a terme fins ara és la diversitat d'origen dels participants. Així, del febrer al juny del 2006 a la Biblioteca Xavier Soto de Llefià i a la Biblioteca de Sant Roc les persones assistents provenien de:

Taula 3. Procedència (2006)

Marroc	2
Xina	1
Rússia	1
Guinea Equatorial	1
Amèrica del Sud	2
Catalunya	11
Resta de l'Estat espanyol	12

Pel que fa a la procedència dels participants en el període 2006-2007 a les biblioteques de Llefià, Lloreda i Sant Roc, ha estat la següent:

Taula 4. Procedència (2006-2007)

Pakistan	2
Xina	2
Amèrica del Sud	2
Rússia	1
Catalunya	18
Resta de l'Estat espanyol	15

Encara no tenim dades del període 2007-2008.

Valoració de les voluntàries i els participants

Les voluntàries que han conduït els tallers de conversa i lectura en català l'any 2006 i l'any 2007 (Carme Giménez, Carme Pérez i Montserrat Oriol) en fan una valoració molt positiva, ja que manifesten que el nombre de participants es manté amb regularitat i que els llibres triats els resulten interessants. A més, constaten que el nivell de català oral i de comprensió lectora dels participants ha millorat molt, ja que cada vegada els assistents s'expressen amb més fluïdesa.

Pel que fa als participants, han manifestat —mitjançant una enquesta passada al final de l'activitat— que els llibres els han agradat, que han trobat adequat el ritme de la lectura i que les preguntes de comprensió lectora els han ajudat a seguir el llibre. A més, han valorat molt positivament les converses sobre les lectures i, en general, es mostren animats a continuar l'activitat.

Tant les voluntàries com els assistents als grups estan engrescats a continuar l'activitat i cada cop s'animen més a llegir i parlar en català. Els participants, a més de millorar la comprensió lectora, també milloren la seva competència oral, ja que la lectura els serveix per ampliar el vocabulari i interioritzar estructures, mentre que les converses sobre els llibres els serveixen per millorar la seva fluïdesa.

Els tallers «En català, llegim i parlem» per al període 2007-2008

Les entitats i les institucions implicades en el projecte valoren positivament el funcionament dels tallers de lectura i

conversa que s'han portat a terme durant els anys 2006 i 2007. En aquests dos anys els assistents han llegit un total de deu llibres de Lectura Fàcil i s'hi han introduït dos llibres que no ho són. També l'assistència ha estat força regular, ja que el 2006 es va mantenir en 19 persones entre les dues biblioteques de Llefià i Sant Roc, i es va incrementar a 25 persones el 2007 en afegir-s'hi la Biblioteca de Lloreda.

Aquests resultats han fet que per al període 2007-2008 tots els impulsors del projecte hagin decidit introduir llibres que no són de Lectura Fàcil en algunes biblioteques i ampliar els grups a altres biblioteques per començar amb llibres de Lectura Fàcil. Així, en el segon semestre del 2007 es treballarà *Històries poc corrents* (català fàcil), de Pere Calders, a la Biblioteca de Sant Roc, i *El violí d'Auschwitz*, de M. Àngels Anglada, a la Biblioteca Xavier Soto de Llefià; es continuarà la roda dels llibres treballats anteriorment a les esmentades biblioteques a la Biblioteca de Lloreda (*El conte de Nadal* [LF] i *Seda* [no LF]) i s'obriran dos grups nous de Lectura Fàcil: un grup nou a la Biblioteca Xavier Soto de Llefià (*El fantasma de Canterville*, d'Oscar Wilde) i un altre a la Biblioteca de Can Casacuberta (*La mirada ferida*, de Mireia Companys), que s'incorpora així als tallers de lectura i conversa. Està previst en un futur ampliar els tallers a la Biblioteca de Pomar.

A més a més, també s'ha decidit que la Biblioteca de Can Casacuberta es constitueixi com a biblioteca dipositària de llibres de Lectura Fàcil (LF), i com a tal farà tot el procés tècnic dels materials de LF per tal d'incorporar-los al catàleg col·lectiu de la XBPDB, a la vegada que també gestionarà les peticions i la tramesa dels lots de llibres a les altres biblioteques de Badalona (fins ara ho feia la Biblioteca Xavier Soto de Llefià).

Altres activitats

L'any 2006, com a impuls dels tallers de lectura i conversa a les biblioteques, el CNL de Badalona i Sant Adrià va elaborar el programa radiofònic *Anima't a llegir*, d'una durada de 30-45 minuts. Aquest programa es dividia en dues parts: a la primera es comentava un llibre de Lectura Fàcil i s'entrevistava alguna persona relacionada amb el món del llibre (autors de llibres de LF, directors d'editorials) o de l'entorn del CNL (alumnes, participants dels tallers de lectura i conversa, comerços voluntaris, etc.); a la segona es feien preguntes de llengua catalana relacionades amb el llibre de la setmana perquè els oients poguessin concursar. A cada programa se sortejava entre les persones que trucaven i encertaven la pregunta un llibre de Lectura Fàcil cedit per l'Associació Lectura Fàcil i/o alguna editorial.

El programa es va emetre quinzenalment dels mesos de gener a abril del 2006 a Ràdio Ciutat de Badalona (RCB), amb un resultat total de 8 programes emesos i la participació de 20 oients. I es va emetre setmanalment als mesos de maig i juny de 2006 a Ona Mar (al barri de Llefià). En total es van fer 8 programes i van participar-hi 18 oients.

Com veieu, els tallers de lectura i conversa són perfectament extrapolables a altres entorns, i els llibres de Lectura Fàcil es poden fer servir de diverses maneres. No només com a grups de Lectura Fàcil, sinó que també es poden fer servir a les classes reglades (amb activitats diverses) o en programes de ràdio.

